

Statkraft Energi AS
PB 200 Lilleaker
0216 OSLO

Brevet er sendt per e-post til: post@statkraft.com

Utslippstillatelse for bygging av nytt Nore I kraftverk i Nore og Uvdal kommune

---

Statkraft Energi AS har søkt Fylkesmannen om tillatelse etter forurensningsloven for arbeid med nytt Nore I kraftverk i Nore og Uvdal kommune. Fylkesmannen gir utslippstillatelse på nærmere vilkår. Virksomheten skal betale gebyr for behandling av søknaden. Vedtakene om tillatelse og gebyr kan påklages til Miljødirektoratet.

Vi viser til søknaden fra Statkraft Energi AS av 10. februar 2015, og tilleggsopplysninger i brev av 19. februar 2015, om tillatelse til utslipp i forbindelse med uttak av masser og bruk av masser til utfylling. I tillegg viser vi til ny plan for massetransport via bro nedstrøms Rødbergdammen, lansert 15. juni 2015.

Bakgrunn

Statkraft Energi AS (heretter Statkraft) søker om uttak av 250 000 m³ tunnelmasser ved driving av nytt kraftverk i fjellet bak det eksisterende kraftverket i Rødberg. Deler av massene planlegges brukt i utfylling i Rødbergdammen, mens hoveddelen skal fraktes til aktive masseuttak i området for mellomlagring og knusing. Arbeidet med driving, omlasting, frakt av massene og utfyllingen i dammen, vil kunne forårsake utslipp av støv og støy, og utslipp til vann.

Offentlig høring

Søknaden om utslippstillatelse var opprinnelig på offentlig høring fra 23. februar 2015 til 24. mars 2015. I tillegg fikk Nore og Uvdal kommune utsatt frist for innsending av uttalelse til 5. mai 2015. Fylkesmannen mottok seks uttalelser i høringsrunden. Et sammendrag av uttalelsene er gjengitt under.

Nore og Uvdal kommune

Kommunen er kritisk til at miljø- og landskapsplan ikke er utarbeidet før Statkraft søkte om utslippstillatelse. Det påpekes at oppsetting av kontor- og boliggrigger vil være i strid med formål i reguleringsplanene, og at utfylling av steinmasser i Rødbergdammen normalt også vil kreve godkjent reguleringsplan.

Fra konklusjonene i konsekvensutredningen vil Nore og Uvdal kommune anbefale alternativ med flytebru over Rødbergdammen for transport av steinmasser. De er imidlertid kritiske til at konsekvensutredningen fra 2012 viser til transport av 100 000 m³ masser, mens søknaden omfatter 250 000 m³. Kommunen mener utredningen er utilstrekkelig fordi anleggsperioden blir dobbelt så lang som tidligere planlagt, og at påvirkningen på omgivelsene dermed blir større.

Videre mener kommunen at støysonekartene ikke inkluderer tipping og omlasting av masser i friluft, og at dette må inkluderes. Det foreslås følgende tiltak for å sikre at innbyggernes helse ivaretas på best mulig måte:

- Anleggsarbeidene begrenses til tidsrommet mellom 07:00– 21.00
- Bygging av støyskjermer ved omlastingspunkt
- Begrensing i driftsperiode og kjøretidspunkt, særlig natt, helg og helligdager
- Støyreduserende tiltak i boligbebyggelse langs fv. 120.

For støv foreslås det vilkår som spyling av masser og bil ved omlasting og før uttransport, og målinger av støv.

Om utslipp til vann påpekes det at det er ikke gjennomført vurderinger av naturmangfold i Rødbergdammen, og at vilkår i tillatelsen må inkludere konkrete tiltak for å redusere tilslamming av vassdraget. I tillegg bør det utarbeides et overvåkingsprogram. Kommunen påpeker at arbeidet ikke må føre til ulemper for utslippsledningen fra Rødberg renseanlegg, og at eventuelle skader på utløpet må dekket av utbygger.

Knut og Janne Borge

Borge er en av de nærmeste naboene til anleggsområdet i Åsgårdsbakkene. De er bekymret for støy, støv og trafikksituasjonen på fv. 120. De viser til senere tegninger for påkjøring rett nedenfor deres innkjøring, lenger vest enn søknaden legger opp til. De mener innkjøringen til fv. 120 må legges der den er tegnet inn i søknaden. Som fastboende naboer poengterer de behovet for ro, og at støy over lang tid er psykisk slitsomt. De mener det bør settes strenge krav til utslipp av støy og krav om permanente støymålere i nabolaget.

De påpeker at støyberegningene til Statkraft er feil, med bakgrunn i at omlasting av masser forårsaker impulslyder. I beregningen er grenseverdiene satt til 60 dB for dag, 55 dB for kveld og helg, og 45 dB for natt. Borge mener riktige grenseverdier er henholdsvis 57 dB, 52 dB og 45 db.

De mener det ikke må tillates arbeid om natten av hensyn til naboene, og at natt av hensyn til barn bør defineres fra klokken 21 til 07. Det bemerkes at det i deres hus er nødvendig å lufte om natten, og at støy derfor ikke kan stenges ute med lukkede vinduer. I tillegg viser de til at effekten av ekko mellom åssidene vil skape støyproblemer i hele Rødberg, ikke bare for de nærmeste naboene.

Arnt Jacobsen

Jacobsen påpeker at arbeidet vil innebære ca. 40.000 lastebillass og at transporten vil pågå over flere år. Han viser til en alternativ transportløsning nedenfor Rødbergdammen, og ber om at denne vurderes.

Ola Bergheim

Bergheim påpeker at det bør settes krav til at bruk av fossil energi til belysning skal unngås når det er mulig med elektrisk energi. Også knusingen av stein mener han bør drives med elektrisk kraft i stedet for diesel.

Han mener videre at Fylkesmannen bør vurdere å pålegge virksomheten å benytte en annen rute enn gjennom Rødberg sentrum ved frakt av masser.

Norges vassdrags- og energidirektorat, NVE

NVE viser til at de tidligere har vurdert at en mindre utfylling i Rødbergdammen ikke utløser konsesjonsplikt etter vannressursloven, forutsatt at utfyllingen inngår i detaljplan for landskap og miljø. Detaljplanen skal utarbeides av Statkraft og godkjennes av NVE. Videre ble det forutsatt at utfyllingen skjer i samråd med Nore og Uvdal kommune og i henhold til vilkår i utslippstillatelse fra Fylkesmannen.

Videre vises det til at omlasting av masser i fjellet kan være et tiltak for å redusere støy til omgivelsene. Det oppfordres til at dette tiltaket vurderes. De øvrige temaene i søknaden er ikke vurdert.

Jernbanelinjen

Jernbanelinjen har ingen merknader i forbindelse med utbygging av nytt Nore I kraftverk.

Virksomhetens kommentarer til høringsuttalelsene

Nore og Uvdal kommune

Statkraft påpeker at godkjent detaljplan for bygging og drift av nytt kraftverk, samt håndtering av masser skal foreligge før arbeidet starter. Tiltak med konsesjon etter vassdragsreguleringsloven er videre unntatt krav om reguleringsplan, men de vil søke om dispensasjon etter plan- og bygningsloven ved behov. Statkraft viser til at detaljplanen er under utarbeidelse og at kravene i Fylkesmannens utslippstillatelse vil være et viktig grunnlag for denne planen. Detaljplanen skal også omfatte en transportplan.

Statkraft kommenterer ikke forskjellen i beregnet uttaksvolum mellom 2012 og 2015 utover at kraftverket er flyttet innover i fjellet, noe som fører til at mer masser må drives ut. De poengterer imidlertid at prosjektet stadig er under utvikling, men at eventuelle endringer fra søknaden om utslippstillatelse antas å være små.

Om vurderinger etter naturmangfoldloven, viser Statkraft til at dammen er regulert, at det er begrenset bunnvegetasjon og at det settes ut fisk årlig. De mener tiltaket i liten grad vil påvirke dammen eller fisken. Videre vises det til en kartlegging av det biologiske mangfoldet, foretatt i regi av Statkraft selv i 2010. Det ble da ikke lokalisert truede arter, rødlistearter eller spesielle naturtyper i tilknytning til Rødbergdammen. Naturbasen til Direktoratet for naturmiljø og Artsdatabankens artskart har heller ingen registreringer.

Statkraft tilbakeviser uttalelsen om at søknaden ikke inneholder støyvurdering av tipping og omlasting. Problemstillingene er tatt opp i vedlegg til Norconsults rapport. De viser til at det utredes mulige tiltak for å redusere støy fra omlasting av tunnelmasser. Selv om de for øvrig

vil forholde seg til grenseverdier satt i tillatelsen, mener de at en generell tidsbegrensning for anleggsarbeidet vil medføre lite rasjonell drift som kan vil gi en lenger anleggsperiode og høyere utbyggingskostnader.

Knut og Janne Borge

Statkraft vurderer å legge anleggstrafikken slik at den i hovedsak vil få av- og påkjøring til fv. 120 via eksisterende adkomstvei, vest for dagens stasjonsbygning. Ulempene for Borge blir dermed redusert. For støvflukt planlegger de vanning av steinmasser og spyling av biler, og feiing og vasking av interne og offentlige veier.

Virksomheten kommenterer ikke punktet om impulsstøy, men påpeker at de vil ha kontakt med naboer til anleggsområdet om ulemper i anleggstiden. De vurderer tiltak i form av tilstandsregistrering av bygninger, rystelsesmålere, varslingssystemer og eventuelt erstatningsboliger i den mest intensive perioden.

Arnt Jacobsen

Statkraft sier at de i en tidligere prosjektfase har sett på forslaget til Jacobsen som en mulig løsning. Konklusjonen fra utredningen viste imidlertid at alternativet vil være krevende byggeteknisk, fører til betydelige terrenginngrep, og vil være sikkerhetsmessig uakseptabelt. I tillegg vil det gi redusert tilgjengelig anleggsareal for bygging og senere drift av kraftverket. Statkraft har derfor ikke gått videre med dette som et reelt alternativ i prosessen.

Ola Bergheim

Statkraft planlegger å bruke anleggskraft fra strømmettet i forbindelse med gjennomføringen av tiltaket.

Statkraft har ingen merknader til uttalelsene til NVE og Jernbaneverket.

Fylkesmannens vurdering og begrunnelse

Generelt grunnlag for tillatelsen

Ved avgjørelse av om tillatelsen skal gis og ved fastsetting av vilkårene har Fylkesmannen lagt vekt på de forurensningsmessige ulempene ved tiltaket, sammenholdt med fordeler og ulemper tiltaket vil medføre. Videre har vi lagt vekt på hva som kan oppnås med beste tilgjengelige teknikker.

Forurensningsloven § 8 om begrensninger i plikten til å unngå forurensninger sier at «vanlig forurensning» fra midlertidig anleggsvirksomhet er tillatt uten særskilt utslippstillatelse. Arbeidet med driving av fjell for kraftverket vil imidlertid omfatte boring og sprengning på linje med pukkverksdrift. Det skal også brukes sprøytebetong inne i fjellet, som kan føre til utslipp av vann med forhøyet pH. Siden masser fra drivingen skal brukes til utfylling i Rødbergdammen vil nitrogen fra udetonert sprengstoff, steinstøv fra driving av fjellet, og avrenning fra sprøytebetong derfor kunne gi problemer med forurensende utslipp til vann. Det vil også være en fare for utslipp fra anleggsmaskiner, men vi anser at denne risikoen vil være tilsvarende sannsynligheten og omfanget av et trafikkuhell på vei.

For å kunne følge opp vannforskriften § 4 om miljømål for overflatevann, som sier at «*tilstanden i overflatevann skal beskyttes mot forringelse, forbedres og gjenopprettes med sikte på at vannforekomstene skal ha minst god økologisk og god kjemiske tilstand*», settes det stadig strengere krav til rensing av utslipp før avløpsvann møter vann og vassdrag. Fordi aktivitetene i tillegg til utslipp av støv og støy over lengre tid, også vil føre til direkte utslipp til vann, har Fylkesmannen vurdert at driften i dette tilfellet er søknadspliktig etter forurensningsloven §§ 7 og 11.

Transporten av masser faller ikke direkte inn under Fylkesmannens myndighetsområde. Konsekvensene av transporten vil likevel kunne medføre belastninger på omgivelsene i form av støy, støv og utslipp til vann. Etter lansering av løsningen med en bro nedstrøms Rødbergdammen er likevel vurderingene rundt trafikksituasjonen, som ble gjort i forbindelse med utkastet til tillatelsen, langt på vei overflødige. Det vil fortsatt være utslipp forbundet med håndtering av massene, men utslipp fra selve transporten vil sannsynligvis være lave med denne løsningen. Videre tar vi ikke stilling til økningen i planlagt uttak av masser. Søknaden omfatter uttak av 250 000 m³ i anbragt volum, og vi vurderer utslippsfaren forbundet med dette. Selv om anleggstiden blir lengre, er problemstillingene i all hovedsak de samme, og kravene skal uansett overholdes.

Et nytt kraftverk vil gi et mer effektivt anlegg for kraftproduksjon. Fylkesmannen tar ikke stilling til om anlegget skal bygges, men forutsetter at andre nødvendige tillatelser og godkjenninger foreligger når tillatelsen tas i bruk. På bakgrunn av dette vurderer vi ikke om tillatelse skal gis, men på hvilke vilkår. Vi vurderer saken på bakgrunn av den innsendte informasjonen, lignende tillatelser og generelle krav til utslipp. *Vi understreker at all forurensning fra anleggsarbeidet i utgangspunktet er uønsket.* Selv om utslippene holdes innenfor de fastsatte grensene, plikter Statkraft å redusere utslippene så langt det er mulig uten urimelige kostnader. Det samme gjelder komponenter det ikke uttrykkelig er satt grenser for i tillatelsen. At forurensningen er tillatt utelukker ikke erstatningsansvar for skade, ulemper eller tap forårsaket av forurensningen, jf. forurensningsloven § 56.

Brudd på tillatelsen er straffbart etter forurensningsloven §§ 78 og 79. Også brudd på krav som følger direkte av forurensningsloven, samt forskrifter fastsatt i medhold av denne loven, er straffbart. Denne tillatelsen til utslipp fritar ikke virksomheten fra plikten til å innhente nødvendige tillatelser etter andre lover, eller plikten til å overholde bestemmelser og påbud som gis med hjemmel i slike lover.

I tillegg til kravene i forurensningsregelverket og vannforskriften, skal alle saker som berører naturmangfoldet i følge naturmangfoldloven § 7 vurderes etter prinsippene i §§ 8-12 i samme lov. Det skal fremgå av beslutningen hvordan disse prinsippene er vurdert og vektlagt i saken.

Vanntype, økologisk tilstand og vannkvalitetsmål

Vannresipienten (mottaksstedet for utslipp til vann) fra anleggsområdet er Rødbergdammen. Dammen er en kunstig innsjø og er i databasen Vann-Nett vurdert som en sterkt modifisert vannforekomst hvor det jevnlig settes ut fisk. Den karakteriseres med begrepene [små, kalkfattig, klar], jamfør ¹⁾. Aktuelle nasjonale vannmiljømål er oppgitt i vannforskriften med veiledere.

---

¹ Direktoratgruppen Vanndirektivet. 2013. Veileder 02:2013 Klassifisering av miljøtilstand i vann. www.vannportalen.no.

Om naturmangfoldloven

Selv om selve planforslaget berører naturmangfold i liten grad arealmessig, kan et av forslagene til transport av masser få konsekvenser for området nedstrøms dammen. Det er derfor foretatt en utsjekk i Naturbasen til Miljødirektoratet og i Artsdatabankens artskart. Det framkommer at det ikke er registrert arter av særlig stor forvaltningsinteresse, eller utvalgte, truede eller nær truede naturtyper verken i planområdet eller i direkte nærhet til dammen.

I bekkekløften nedstrøms dammen er det registrert typer av lav og sopp som regnes som arter av særlig stor forvaltningsinteresse. Artene er imidlertid funnet et godt stykke nedenfor området som vurderes brukt til mellomlagring av masser. Fylkesmannen mener derfor at det er lite trolig at disse artene vil bli berørt av tiltaket. Det er ikke framkommet opplysninger i saken som skulle tyde på at det kan befinne seg arter eller naturtyper i planområdet som ikke er fanget opp av ovennevnte registreringer. Dermed er det heller ikke påvist mulige effekter av tiltaket på naturmangfold. Kravet i § 8 om at saken skal baseres på eksisterende og tilgjengelig kunnskap er dermed oppfylt.

I og med at naturmangfold i liten grad berøres av planforslaget, og det ikke kan påvises effekter av tiltak på verdifull natur, legger Fylkesmannen til grunn at det ikke er nødvendig å foreta vurderinger etter de andre miljøprinsippene i naturmangfoldloven §§ 9-12.

Samfunnsmessig sammenheng

Statkraft Energi AS utfører en viktig samfunnsoppgave gjennom produksjon av kraft. Den planlagte utbyggingen vil gi noe økt effekt og forbedrer et anlegg som allerede er i drift. I forhold til utbygging av et nytt kraftverk, er derfor inngrepene i naturen i forbindelse med denne oppgraderingen relativt små. Fylkesmannen legger stor vekt på dette, men understreker at omgivelsene ikke skal bli utsatt for uforholdsmessig stor belastning som følge av arbeidet. Det dreier seg om anleggsarbeid med begrenset varighet, og noen ulemper må påregnes.

Samtidig er den mest belastende anleggsperioden, med sprengninger og massetransport, antatt å skulle vare i 18 måneder. Med fastboende naboer så nær anleggsområdet, må virksomheten da ta ekstra hensyn og begrense ulempene så langt det går. Sikkerheten til naboer, og spesielt barn og unge, veier også tungt.

Vurdering av driftsopplegg og kommentar til høringsuttalelsene

Høringsuttalelsene dreier seg mest om konsekvenser av trafikk, støy og støv. Det er også henvist til energiforbruk, i tillegg til bekymring for påvirkning på naturmangfold og kommunale anlegg ved utslipp til vann. Kommunen kommenterer også behovet for regulering av området.

Virksomheten informerer gjennom søknad, tilleggsopplysninger og kommentarer til høringsuttalelsene om at de skal legge opp til å skjerme så mye som mulig mot støvspredning, og vil sette i gang tiltak mot støvspredning. Siltgardin er foreslått som tiltak mot nedslamming av Rødbergdammen. Grunnet stor vannføring mener de at fortynningsfaktoren vil bli så høy at utslipp av nitrogen ikke skal kunne føre til akutt fiskedød. Videre er systemer for tilsetning av syre planlagt for å unngå utslipp med høy pH. Det er ikke tatt noen stilling til hvilken løsning for massetransport som skal benyttes. De viser til NVE som rette planmyndighet.

Fylkesmannen skal i denne sammenhengen ta stilling til forhold som kan føre til skadelige utslipp. Når det gjelder de planmessige forholdene tar vi derfor ikke stilling til rette myndighet, men forutsetter at tiltak ikke settes i gang uten at andre nødvendige tillatelser og godkjenninger foreligger.

Utslipp til vann

Rødbergdammen ansees ikke for å være noen spesielt unik fiskebiotop eller lokalitet for øvrige vannlevende organismer. Negativ effekt på vannmiljøet ved utfylling og i anleggsperioden vil derfor være knyttet til forurensning som kan få konsekvenser videre nedover i vassdraget. Regulanten setter allerede ut ørret i dammen og eventuelle tap av fisk vil kunne kompenseres ved ekstra utsetting av fisk. *Dette skal imidlertid være en nødløsning etter krav i naturmangfoldloven § 11 om kostnader ved miljøforringelse, og ikke et planlagt tiltak.* Fiskedød som følge av kvelning eller forgiftning er ikke bare et spørsmål om tap i forvaltningssammenheng, men fører også til lidelser for dyrene.

Ved utfylling av masser i Rødbergdammen vil siltgardiner, og eventuelt lenser for oppsamling av lettere oljefilm, redusere spredning av partikler. I tillegg vil forsøpling, i form av blant annet tennlunter og plastfibre fra sprøytebetong, også fanges opp. Det er ikke konkludert med valg av fibre til betongen, men Statkraft viser til vurderinger gjort ved et liknende tiltak i Vangsvatnet i Voss. På grunn av forurensningsfaren ble det der brukt metallfibre i stedet for glassfiber. Plastfibre fra sprøytebetong har vist seg å bli et omfattende forsøplingsproblem i og langs vassdrag og sjø, og spredning må begrenses så langt det lar seg gjøre.

For anleggsvann fra arbeid i fjellet skal mobile renseanlegg tas i bruk for å redusere utslipp av partikler og plastfibre, og for justering av pH ved behov. Ved valg av metode for justering av pH, skal virksomheten velge karbondioksid fremfor tilsetning av syre, i den grad det er gjennomførbart. pH fra anlegget skal holdes mellom 6 og 9.

Fylkesmannen aksepterer at det er vanskelig å redusere nitrogenutslipp, fordi det ikke finnes rensesystemer for dette næringsstoffet som er hensiktsmessige å bruke ved denne typen aktivitet. Utslipp av partikler kan i teorien reduseres nærmest til null ved god sedimentering. Omfanget av sedimenteringen er imidlertid avhengig av oppholdstid, som i praksis blir redusert ved store vannmengder og liten plass for containere. Selv om den foreslåtte grensen for utslipp av partikler på 400 mg/l kanskje vil fortynnes og ikke føre til vesentlige skader nedover vassdraget, vil det likevel kunne fremstå som et skjemmende utslipp. I tillegg vil et slikt utslipp etter beregningene til Statkraft føre til et totalt utslipp på nær ett tonn partikler i uken.

I et vassdrag som har naturlig lav turbiditet (lavt partikkelinnhold), mener vi dette er uheldig. Vi setter derfor grensen til 200 mg/l. Virksomheten har påpekt at det er lite tilgjengelig areal ved dette anlegget, og vi forstår at det derfor kan bli vanskelig å ha tilstrekkelig containerkapasitet for sedimentering. Hvis mulig kan vi derfor akseptere at avløpsvannet etter renseanlegget føres ut i Rødbergdammen innenfor siltgardinen for utfylling av masser. Avløpsvannet vil da gå gjennom en ytterligere rensing av partikler.

Virksomheten må foreta målinger av avløpsvannet og overvåke resipienten for å kontrollere at kravene overholdes og at resipienten ikke slammes ned.

Støy

Under anleggsarbeid er støy normalt det umiddelbart mest problematiske forholdet. Siden arbeidet omfattes av grenseverdiene i støyretningslinjen T-1442/2012, ser vi til disse for fastsetting av krav i tillatelsen. Ved etterlevelse av disse kravene mener Fylkesmannen det er sannsynlig at virksomhetens nabolag ikke blir belastet med mer støy enn det man må kunne akseptere i en anleggsperiode. Som naboene Borge påpeker, skjerpes disse ved anleggsarbeid av en viss lengde. Anleggsarbeidet med tunnelarbeidet, inkludert massehåndtering, er anslått til å skulle pågå i 18 måneder. Vi mener at transporten av massene ut fra anlegget også må sees som en del av anleggsarbeidet. Når endelig trasé for massetransport er valgt må virksomheten derfor få utarbeidet en ny støyberegning, der det tas utgangspunkt i grenser for anleggsarbeid over seks måneder, og der både transport og annen relevant drift omfattes.

Videre er vi enige i at effekten av ekko i dalføret ikke må undervurderes. Åssider lik dem rundt Rødberg kan føre til at lyden vil kunne høres godt fra flere hold i området. Effekten av skjerming vil derfor kunne bli mindre. Det er planlagt å drive ut en fjellhall for støyende arbeid. Inntil denne er klar må spesielt støyende aktiviteter som skjer i dagen (utenfor fjellet) unngås på kvelden og natten. Grunnet den lange anleggstiden, mener vi at arbeidet må kunne tilrettelegges slik at spesielt støyende aktiviteter og støy som innebærer impulslyd (slag), som boring, pigging, lasting og tipping, kun skjer på dagtid hvis arbeidet ikke skjer inne i fjellet.

Slike typer lyd kan være slitsomme selv om de teknisk sett ikke overskrider støykravene. Fylkesmannen mener derfor at boring og eventuell pigging i dagen ikke skal skje i tidsrommet 18.00-07.00, og at tilsvarende støy fra håndtering av masser med tipping og lasting i dagen ikke skal skje etter kl. 20.00. Videre skal det da ikke brukes biler med løs baklem, som lager slaglyder ved tipping. Enten må lemmen tas av, eller det må brukes hydraulisk baklem.

Aktivitet utenom normale arbeidsdager og -tider skal unngås så langt det lar seg gjøre. Dersom drift om natten utenfor fjellhallen likevel ikke kan unngås, fordi det vil føre til at anleggsperioden blir vesentlig lengre, skal de nærmeste naboene varsles i god tid og tilbys alternativ losji i disse periodene. Det samme gjelder aktivitet i helgene.

Støvnedfall

Støv kan normalt reduseres relativt lett ved bruk av vanningsanlegg og feiing. Så lenge masser som skal håndteres er fuktige og veiareal støvdempes og rengjøres, mener vi at det er liten sannsynlighet for at naboene blir vesentlig belastet. I tørre perioder med mye vind, kan støvspredding likevel bli et problem. For å sikre at driften ikke fører til uforholdsmessig stor belastning, setter vi krav til måling av støv, med utgangspunkt i grenseverdien i forurensningsforskriften kapittel 30. Virksomheten skal også, ved bruk av fv. 120, sørge for at strekningen mellom anleggsområdet og Rødberg sentrum vaskes og feies ved behov.

Massetransport

I løpet av behandlingstiden har en ny løsning for massetransport blitt lansert. Statkraft ønsker nå å bygge en bro nedstrøms Rødbergdammen for frakt av steinmasser ut fra området. Med tanke på forurensning mener Fylkesmannens at dette er en tilfredsstillende løsning. Av de øvrige alternativene anså vi løsningen med flytebro som det beste. Mellomlagring i kløften og traséen gjennom Rødberg sentrum ville ført til henholdsvis mer støy, støv og forbruk av drivstoff, og mer transport nær nærliggende naboer og større konflikter med annen trafikk.

Risikoklasse

Virksomheter med tillatelse etter forurensningsloven skal plasseres i en risikoklasse, jamfør forurensningsforskriften §§ 39-3 og 39-6. Risikoklassen skal angi forurensningspotensialet til virksomheten. Plassering i risikoklasse har betydning for hvor ofte en virksomhet vil bli kontrollert av forurensningsmyndigheten, og for hvor stort gebyr virksomheten må betale for hver inspeksjon. Se tabell 1.

Tabell 1. Grunnlag for fastsettelse av risikoklasse for virksomheter med tillatelse etter forurensningsloven, gjennomsnittlig tilsynsfrekvens og gebyr for inspeksjon. Med resipient mener vi mottaksstedet for utslipp.

Risikoklasse	Utslipp og potensial for utslipp	Resipient	Kontroll (inspeksjon eller revisjon)	Gebyr for inspeksjon (kr) (per 01.01.15)
1	Stort	Svak	Hvert 2. år	21 100
	Stort	Middels		
2	Stort	God	Hvert 3. år	15 900
	Moderat	Svak		
3	Moderat	Middels	Hvert 3.–4. år	12 200
	Lite	Svak		
4	Moderat	God	Hvert 6.–8. år	4 700
	Lite	Middels		

Vi vurderer det slik at utslipp og potensialet for utslipp fra anleggsdriften til Statkraft Energi AS er stort og at vannresipienten er middels. Vi plasserer derfor anlegget i risikoklasse 2.

Konklusjon

Fylkesmannen mener det er akseptabelt at Statkraft Energi AS får utslippstillatelse for aktivitet i forbindelse med bygging av nytt Nore I kraftverk. Vi mener de positive virkningene av anleggsdriften på sikt er større enn eventuelle negative konsekvenser som følge av forurensning fra driften. Vi forutsetter da at virksomheten drives i samsvar med vilkårene i utslippstillatelsen og forurensningsregelverket for øvrig.

Vedtak om tillatelse

1. Fylkesmannen i Buskerud gir Statkraft Energi AS utslippstillatelse i forbindelse med bygging av nytt Nore I kraftverk i Nore og Uvdal kommune.
2. Fylkesmannen fastsetter nærmere vilkår for tillatelsen. Vi viser til vedlagte tillatelse.

Hjemmel for vedtaket er forurensningsloven §§ 11 og 29, jamfør § 16.

Vedtak om gebyr

Vi viser til varsel om vedtak om gebyr i brev med utkast til tillatelse av 28. mai 2015. Vi har ikke mottatt noen uttalelser til varselet. Fylkesmannen fatter derfor følgende vedtak: Statkraft Energi AS skal betale kr 21 000 i gebyr for behandling av søknaden. Hjemmel for vedtaket er forurensningsforskriften § 39-3 jamfør § 39-5.

Klageadgang

Vedtakene kan påklages til Miljødirektoratet innen tre uker, jmfør forvaltningsloven §§ 28 og 29. Klagen sendes til Fylkesmannen. Klagen må inneholde opplysninger om hvilket vedtak som påklages, årsaken til klagen, hvilke endringer som ønskes og eventuelt andre opplysninger som kan ha betydning for vurdering av klagen. Partene i saken har adgang til å gjøre seg kjent med sakens dokumenter. Den som klager kan be om at iverksettelsen av vedtaket utsettes. Informasjonsark om klage på forvaltningsvedtak kan lastes ned fra www.fmbu.no – Miljø og klima – Klageskjema.

Kunngjøring

Vi vil kunngjøre vedtaket i Laagendalsposten og på Fylkesmannens nettsted www.fmbu.no. Virksomheten skal betale kostnaden for kunngjøringen i avisen.

Tidsfrister

Tema	Vilkår i tillatelsen	Tidsfrist
Sende oppdatert støyberegning tilpasset valg av transporttrasé	7.1	Før oppstart
Sende plan for måleprogram for støvnedfall og utslipp til vann til Fylkesmannen	7.4.1	Før oppstart
Sende rapport fra måling av støvnedfall og utslipp til vann til Fylkesmannen	7.4.2	Seks måneder etter oppstart

Med hilsen

Helge Nordby
fagsjef

Kirsten Kleveland

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten underskrift. Dokumentet blir bare sendt elektronisk.

Vedlegg:

Tillatelse etter forurensningsloven til utslipp under bygging av nytt Nore I kraftverk for Statkraft Energi AS

Kopi til:

Nore og Uvdal kommune

post@nore-og-uvdal.kommune.no

Buskerud fylkeskommune

postmottak@bfk.no

Norges vassdrags- og energidirektorat

nve@nve.no

Jernbaneverket

postmottak@jbv.no

Ola Bergheim

bergheimplass@gmail.com

Knut og Janne Borge

knut.borge@yahoo.no

Arnt Jacobsen

3630

RØDBERG

Tillatelse etter forurensningsloven til utslipp under bygging av nytt Nore I kraftverk for Statkraft Energi AS

Tillatelsen er gitt i medhold av lov om vern mot forurensninger og om avfall av 13. mars 1981 nr. 6 § 11, jmfør § 16. Tillatelsen er gitt på grunnlag av opplysninger gitt i søknad av 10. februar 2015, samt opplysninger fremkommet under behandlingen av søknaden. Vilkårene framgår på side 3 til og med side 9.

Tillatelsen gjelder fra 24. juni 2015.

Hvis hele eller vesentlige deler av tillatelsen ikke er tatt i bruk innen to år etter at tillatelse er trådt i kraft, skal virksomheten sende Fylkesmannen en redegjørelse for omfanget av virksomheten, slik at Fylkesmannen kan vurdere eventuelle endringer i tillatelsen.

Virksomhetsdata

Virksomhetens navn	Statkraft Energi AS
Beliggenhet/gateadresse	Rødberg kraftverk, Stasjonsvegen 9
Postadresse	Postboks 200 Lilleaker, 0216 Oslo
Kommune og fylke	Nore og Uvdal, Buskerud
Org. nummer (bedrift)	974 798 972
NACE-kode og bransje	35.111 - Produksjon av elektrisitet fra vannkraft

Fylkesmannens referanser

Tillatelsesnummer	Saksnummer ePhorte	Risikoklasse ¹
2015.0282.T	2013/4205	2

Anleggsnavn	Anleggsnummer
Nore I kraftverk, Rødberg	0633.0030.01

Tillatelse gitt: 24. juni 2015	Endringsnummer: -	Sist endret: -
--------------------------------	-------------------	----------------

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten underskrift

Helge Nordby
fagsjef

Kirsten Kleveland

¹ Jmfør forurensningsforskriften kapittel 39 om gebyr til statskassen for arbeid med tillatelser og kontroll etter forurensningsloven

Innholdsfortegnelse

1.	Rammer	3
2.	Generelle vilkår	3
2.1	Utslippsbegrensninger	3
2.2	Plikt til å redusere forurensning	3
2.3	Plikt til forebyggende vedlikehold	3
2.4	Tiltak ved økt forurensningsfare	3
2.5	Internkontroll	4
2.5.1	Risikovurdering og forebyggende tiltak	4
2.5.2	Avvikshåndtering	4
3.	Utslippsgrenser	4
3.1	Utslipp til vann	4
3.1.1	Sanitæravløpsvann	5
3.2	Støy	5
3.2.1	Driftstider	5
3.3	Støv	6
3.4	Grunnforurensning	6
4.	Kjemikalier	6
5.	Avfall	7
5.1	Generelle krav	7
6.	Forebyggende og beredskapsmessige tiltak mot akutt forurensning	7
6.1	Etablering av beredskap	7
6.2	Varsling av akutt forurensning	7
7.	Utslippskontroll	7
7.1	Oppdatert støyberegning	7
7.2	Måling av utslipp til vann	7
7.3	Måling av nedfallsstøv	8
7.4	Gjennomføring av målinger	8
7.4.1	Oversendelse av plan for måleprogram	8
7.4.2	Oversendelse av rapport etter målinger	8
7.5	Lagring av dokumentasjon fra utslippskontroll	8
8.	Ansvarsforhold	9
9.	Eierskifte	9
10.	Nedleggelse	9
11.	Tilsyn	9

1. Rammer

Tillatelsen gjelder forurensning fra utslipp under bygging av nytt Nore I kraftverk i Rødberg i Nore og Uvdal kommune. Kravene omfatter utslipp av støv, støy og anleggsvann fra driving av fjellet, og utslipp til vann ved masseutfylling i Rødbergdammen.

Tillatelsen forutsetter at anlegget etableres og drives slik som beskrevet i utslippssøknaden og tilknyttede dokumenter.

Ved planer om vesentlige endringer, inkludert utskifting av utstyr, skal virksomheten søke om endring av tillatelsen. Dette gjelder selv om utslippene ligger innenfor de fastsatte utslippsgrensene etter at endringene er gjennomført.

Hvis annet ikke er klart bestemt i denne tillatelsen, skal den ansvarlige til enhver tid drive virksomheten i samsvar med alle relevante krav i det gjeldende forurensningsregelverket.

2. Generelle vilkår

2.1 Utslippsbegrensninger

De utslippskomponentene fra virksomheten som er antatt å ha størst miljømessig betydning er regulert gjennom spesifikke vilkår i denne tillatelsen. Dette gjelder likevel ikke utslipp av stoffer på prioritetslisten, oppført i vedlegg 1. Disse stoffene er blant de mest helse- og miljøfarlige stoffene som er i bruk. Utslipp av disse stoffene er bare tillatt hvis utslippene er så små at de må anses å være uten miljømessig betydning. Virksomheten skal være spesielt oppmerksom på eventuell fare for utslipp av stoffene på prioritetslisten.

2.2 Plikt til å redusere forurensning

Selv om virksomheten overholder kravene i forurensningsregelverket, skal virksomheten arbeide kontinuerlig for å hindre at forurensning oppstår eller øker, og for å begrense forurensning som finner sted. For å unngå og/eller begrense forurensning og avfallsproblemer skal virksomheten ta utgangspunkt i den teknologien som ut fra en samlet vurdering av nåværende og fremtidig bruk av miljøet og av økonomiske forhold gir de beste resultatene, jmfør forurensningsloven § 2.

2.3 Plikt til forebyggende vedlikehold

For å holde de ordinære utslipp på et lavest mulig nivå og for å unngå utilsiktede utslipp skal virksomheten sørge for forebyggende vedlikehold av utstyr som kan ha utslippsmessig betydning. System/rutiner for vedlikehold av slikt utstyr skal være dokumentert, jmfør internkontrollforskriften § 5, 2. ledd punkt 7.

2.4 Tiltak ved økt forurensningsfare

Hvis det oppstår fare for økt forurensning som følge av unormale driftsforhold eller av andre grunner, plikter virksomheten å iverksette tiltak. Tiltakene skal eliminere eller redusere den økte forurensningsfaren, og kan om nødvendig innebære redusert eller innstilt drift.

2.5 Internkontroll

Virksomheten plikter å etablere internkontroll i samsvar med internkontrollforskriften². Internkontrollen skal blant annet sikre og dokumentere at virksomheten overholder kravene i denne tillatelsen, forurensningsloven, produktkontrollloven og relevante forskrifter til disse lovene. Virksomheten plikter å holde internkontrollen oppdatert.

2.5.1 Risikovurdering og forebyggende tiltak

Virksomheten skal vurdere om aktivitetene ved virksomheten kan medføre fare for forurensning av det ytre miljø, jmfør internkontrollforskriften § 5, 2. ledd punkt 6, og vurdere resultatene opp mot akseptabel miljørisiko. Risikovurderingen skal være dokumentert, og skal omfatte alle forhold ved virksomheten som kan medføre forurensning av vann, grunn og luft, og utslipp av støy. Ved endringer i driften skal risikovurderingen oppdateres.

Virksomheten skal ha oversikt over de miljøressurser som kan bli berørt av forurensning, inkludert akutt forurensning, og de helse- og miljømessige konsekvenser forurensningen kan medføre.

Med utgangspunkt i risikovurderingen skal virksomheten om nødvendig iverksette risikoreduserende tiltak. Både sannsynlighetsreduserende og konsekvensreduserende tiltak skal vurderes. Virksomheten skal ha en oppdatert oversikt over de forebyggende tiltakene.

2.5.2 Avvikshåndtering

Avvik (brudd på forurensningsregelverket) som er av en viss alvorlighet og/eller som er stadig gjentakende, skal avvikshåndteres i samsvar med bestemmelsene i internkontrollforskriften § 5, 2. ledd punkt 7. Dette inkluderer undersøkelse av årsakene til at avvikene har skjedd, vurdering og iverksetting av strakstiltak for å rette avvikene og vurdering og iverksetting av avbøtende tiltak for å hindre at lignende avvik skal skje på nytt. Avvikshåndteringen skal dokumenteres skriftlig.

3. Utslippsgrenser

3.1 Utslipp til vann

Håndteringen av vann fra anlegget skal sikre at den totale påvirkningen fra aktivitetene ikke overskrider grensene under.

Parameter	Til Rødbergdammen
Suspendert stoff (SS)	200 mg/l
Olje	10 mg/l
pH	6 - 9

Tabell 1. Maks grenser for utslipp til vann fra anleggsdrift.

² Systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter – forskrift av 6. desember 1996 nr. 1127 (internkontrollforskriften)

Prosessvann uten miljø- eller helseskadelige stoffer/egenskaper kan slippes til sjø- eller ferskvannsresipient dersom maksimalkonsentrasjon av faststoff/suspendert stoff (SS) i utslippspunktet er under de fastsatte grensene og dersom utslippet ikke medfører nedslamming i resipienten.

Utslippet skal heller ikke påvirke vannkvaliteten i primærresipient slik at tilstandsklassen for resipienten blir varig endret. Den til enhver tid gjeldende veilederen for tilstandsklassifisering av vann skal benyttes ved vurdering av tilstandsklasser.

Dersom prosessvann har helse- eller miljøskadelige stoffer/egenskaper, eller utslippets innhold av faststoff/suspendert stoff er for høyt til å tilfredsstille kravene over, skal tiltak iverksettes for enten å forbedre renseprosessen eller samle opp og levere prosessvannet til godkjent mottak.

3.1.1 Sanitæravløpsvann

Virksomhetens sanitæravløpsvann skal håndteres i henhold til krav fra Nore og Uvdal kommune.

3.2 Støy

For støy gjelder grenseverdiene i kapittel 4 i den oppdaterte Retningslinje for behandling av støy i arealplanlegging (T-1442/2012), utgitt av Miljøverndepartementet.

Bygningstype	Støykrav på dagtid (LpAeq12h 07-19)	Støykrav på kveld (LpAeq4h 19-23) eller søn-/helligdag (LpAeq16h 07-23)	Støykrav på natt (LpAeq8h 23-07)
Boliger, fritidsboliger, sykehus, pleieinstitusjoner	65	60	45
Skole, barnehage	60 i brukstid		

Tabell 2. Støykrav, gjengitt fra T-1442/2012 tabell 4.

Anleggsperiodens eller driftsfasens lengde	Grenseverdiene for dag og kveld i Tabell 4 skjerpes med
Fra 0 til og med 6 uker	0 dB
Fra 7 uker til og med 6 måneder	3 dB
Mer enn 6 mndr	5 dB

Tabell 3. Støykrav, gjengitt fra T-1442/2012 tabell 5.

3.2.1 Driftstider

For spesielt gjennomtrengende lyd og støy fra aktiviteter i dagen som innebærer impulslyd (slag), som boring, lasting, tipping og eventuelt pigging, gjelder følgende tider:

- Boring og pigging er ikke tillatt mellom kl. 18 og kl. 07.
- Tipping og lasting av masser skal ikke skje mellom kl. 20 og kl. 07.

Ved helge- og nattarbeid i dagen som kan påføre omgivelsene spesielt gjennomtrengende lyd og støy, skal naboer varsles i god tid i forveien og tilbys alternativ losji.

3.3 Støv

Virksomheten skal legge opp aktiviteten på en slik måte at sjenerende støv ikke spres til omgivelsene. Masser som håndteres og anleggsveier skal støvdempes. Ved bruk av fv. 120 til massetransport, skal veien vaskes og feies ved behov. Utslipp av steinstøv/støv/partikler fra totalaktiviteter fra virksomheten skal ikke medføre at mengde nedfallsstøv overstiger 5 g/m² i løpet av 30 dager. Dette gjelder mineralsk andel målt ved nærmeste nabo, eller annen nabo som eventuelt blir mer utsatt, jf. krav i forurensningsforskriften § 30-9.

3.4 Grunnforurensning

Virksomheten skal være innrettet slik at det ikke finner sted utslipp til grunnen som kan medføre nevneverdige skader eller ulemper for miljøet.

Virksomheten plikter å holde løpende oversikt over eventuell eksisterende forurenset grunn på virksomhetens område og forurensete sedimenter utenfor, herunder faren for spredning, og vurdere behovet for undersøkelser og tiltak. Forurensningsmyndigheten skal varsles hvis det er grunn til å anta at tiltak vil være nødvendig.

4. Kjemikalier

Med kjemikalier menes her kjemiske stoffer og stoffblandinger som brukes i virksomheten, både som råstoff i prosess og som hjelpekjemikalier, for eksempel begroingshindrende midler, vaskemidler, hydraulikkvæsker og brannbekjempningsmidler.

For kjemikalier som benyttes på en slik måte at det kan medføre fare for forurensning, skal virksomheten dokumentere at den har foretatt en vurdering av kjemikalienes helse- og miljøegenskaper på bakgrunn av testing eller annen relevant dokumentasjon, jamfør også punkt 2.5 om internkontroll.

Virksomheten plikter å etablere et dokumentert system for substitusjon av kjemikalier. Det skal foretas en løpende vurdering av faren for skadelige effekter på helse og miljø forårsaket av de kjemikalier som benyttes, og av om alternativer finnes. Skadelige effekter knyttet til produksjon, bruk og endelig disponering av produktet, skal vurderes. Der bedre alternativer finnes, plikter virksomheten å benytte disse så langt dette kan skje uten urimelig kostnad eller ulempe³.

Stoffer alene, i stoffblandinger og/eller i produkter, skal ikke framstilles, bringes i omsetning, eller brukes uten at de er i overensstemmelse med kravene i REACH-regelverket⁴.

³ Jamfør produktkontrollloven av 11.06.1979 nr. 79 § 3a

⁴ Forskrift om registrering, vurdering, godkjenning og begrensning av kjemikalier (REACH) av 30. mai 2008

5. Avfall

5.1 Generelle krav

Virksomheten plikter så langt det er mulig uten urimelige kostnader eller ulemper å unngå at det dannes avfall som følge av virksomheten. Særlig skal innholdet av skadelige stoffer i avfallet søkes begrenset mest mulig.

Virksomheten plikter å sørge for at all håndtering av avfall, herunder farlig avfall, skjer i overensstemmelse med gjeldende regler for dette fastsatt i eller i medhold av forurensningsloven, herunder avfallsforskriften⁵.

Avfall som oppstår i virksomheten skal søkes gjenbrukt i virksomhetens produksjon eller i andres produksjon, eller – for brennbart avfall – søkes utnyttet til energiproduksjon internt/eksternt. Slik utnyttelse må skje i overensstemmelse med gjeldende regler fastsatt i eller i medhold av forurensningsloven, samt krav fastsatt i denne tillatelsen.

6. Forebyggende og beredskapsmessige tiltak mot akutt forurensning

6.1 Etablering av beredskap

Virksomheten skal etablere og vedlikeholde en beredskap mot akutt forurensning. Beredskapen skal være tilpasset den miljørisikoen som virksomheten til enhver tid representerer, jmfør punkt 2.5.1. Beredskapen mot akutt forurensning skal øves minimum en gang per år.

6.2 Varsling av akutt forurensning

Akutt forurensning eller fare for akutt forurensning skal varsles etter gjeldende forskrift⁶. Virksomheten skal også så snart som mulig underrette Fylkesmannen i slike tilfeller.

7. Utslippskontroll

7.1 Oppdatert støyberegning

Virksomheten skal sende inn en oppdatert støyberegning til Fylkesmannen før oppstart av driften. Beregningen skal omfatte den valgte traséen for massetransport og tilhørende arbeid med håndtering av massene. Beregningene skal ta utgangspunkt i grenseverdiene i T-1442/2012 for anleggsarbeid over seks måneder, som gjengitt i tillatelsens tabell 2 og 3. Dersom beregningene viser at støykravene overskrides, skal rapporten også beskrive planlagte tiltak for å overholde kravene.

7.2 Måling av utslipp til vann

Virksomheten skal gjennomføre målinger av utslipp til vann. Med målinger mener vi prøvetaking, analyse og/eller beregning.

---

⁵ Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall av 1. juni 2004 nr. 930

⁶ Forskrift om varsling av akutt forurensning eller fare for akutt forurensning av 9. juli 1992 nr. 1269

7.3 Måling av nedfallsstøv

Virksomheten skal gjennomføre støvnedfallsmålinger målt i 30-dagers intervaller. Måleperioden skal være minst et år og skal ikke avsluttes før målingene dokumenterer at kravet i punkt 3.3. overholdes.

7.4 Gjennomføring av målinger

Målinger skal utføres slik at de blir representative for virksomhetens faktiske utslipp, og skal omfatte

- komponenter som er regulert gjennom grenseverdier
- Veilederen er tilgjengelig på www.miljodirektoratet.no.

Virksomheten skal ha et måleprogram som inngår i virksomhetens dokumenterte internkontroll. Måleprogrammet skal være utarbeidet innen anlegget tas i drift.

Måleprogrammet skal beskrive både prøvetaking, analyse og/eller beregning, herunder:

- prøvetakings- og analysemetode
- valg av måleperioder/ -tidspunkt
- beregningsmodeller og utslippsfaktorer som benyttes
- beregning av usikkerhet i målingene for rapporteringspliktige komponenter

Virksomheten er ansvarlig for at metoder og utførelse er forsvarlig kvalitetssikret, blant annet ved å

- utføre målingene etter Norsk standard. Dersom det ikke finnes, kan internasjonal eller utenlandsk standard benyttes. Fylkesmannen kan etter søknad akseptere at annen metode blir brukt, dersom virksomheten kan dokumentere at den er mer formålstjenlig.
- bruke akkrediterte laboratorier/tjenester når prøvetaking og analyse utføres av eksterne
- kvalitetssikre egne analyser ved å delta i ringtester
- kvalitetssikre egne målinger jevnlig ved verifisering av uavhengig tredjepart
- redusere usikkerheten ved målingene mest mulig

7.4.1 Oversendelse av plan for måleprogram

Virksomheten skal sende Fylkesmannen en plan for måling av utslipp til vann og nedfallsstøv før oppstart av driften.

7.4.2 Oversendelse av rapport etter målinger

Etter seks måneders drift skal virksomheten sende Fylkesmannen en rapport fra målingene. Rapporten skal inkludere prøveresultater, virksomhetens vurdering av resultatene og eventuelt beskrivelse av tiltak ved overskridelser av kravene.

7.5 Lagring av dokumentasjon fra utslippskontroll

Virksomheten skal ta vare på alle prøveresultater og annen dokumentasjon fra kontrollen og overvåkingen av driften. Opplysningene skal lagres i minst fem år, og de skal være

tilgjengelig ved kontroll eller på forespørsel fra forurensningsmyndigheten, jmfør forurensningsloven § 50.

8. Ansvarsforhold

Virksomheten er ansvarlig for at kravene i utslippstillatelsen blir overholdt.

Tillatelsen fritar ikke virksomheten for plikt til å innhente tillatelser fra andre myndigheter for andre sider av virksomheten som gjelder for eksempel arbeidsmiljø, brann, elektrisitet, eksplosjonsvern eller smittevern.

Tillatelsen fritar ikke virksomheten for plikt til å betale erstatning for forurensningsskade, jmfør forurensningsloven § 10 og kapittel 8.

9. Eierskifte

Hvis virksomheten overdras til ny eier, skal Fylkesmannen varsles om eierskiftet så snart som mulig og senest én måned etter eierskiftet.

10. Nedleggelse

Hvis anlegget blir nedlagt eller virksomheten stanser for en lengre periode, skal den ansvarlige gjøre det som til enhver tid er nødvendig for å motvirke fare for forurensninger. Hvis anlegget eller virksomheten kan medføre forurensninger etter nedleggelsen eller driftsstansen, skal det i rimelig tid på forhånd gis melding til Fylkesmannen.

Fylkesmannen kan fastsette nærmere hvilke tiltak som er nødvendig for å motvirke forurensning. Fylkesmannen kan pålegge eieren eller brukeren å stille garanti for dekning av framtidige utgifter og mulig erstatningsansvar.

Ved nedleggelse eller stans skal virksomheten sørge for at råvarer, hjelpestoff, halvfabrikata eller ferdige varer, produksjonsutstyr og avfall tas hånd om på forsvarlig måte, herunder at farlig avfall håndteres i henhold til gjeldende forskrift⁷. De tiltak som treffes i denne forbindelse skal rapporteres til Fylkesmannen innen tre måneder etter nedleggelse eller stans. Rapporten skal også inneholde dokumentasjon av disponeringen av kjemikalierester og ubrukte kjemikalier og navn på eventuell(e) kjøper(e).

Ved nedleggelse av en virksomhet skal den ansvarlige sørge for at driftsstedet settes i miljømessig tilfredsstillende stand igjen.

Dersom virksomheten ønskes startet på nytt, skal det gis melding til Fylkesmannen i god tid før start er planlagt.

11. Tilsyn

Virksomheten plikter å la representanter for forurensningsmyndigheten eller de som denne bemyndiger føre tilsyn med anleggene til enhver tid, jmfør forurensningsloven § 50.

---

⁷ Avfallsforskriften kapittel 11 om farlig avfall

VEDLEGG 1

Stoffer på prioritetslisten, jamfør punkt 2.1

Prioritetslisten inneholder stoffer og stoffgrupper som er blant de mest helse- og miljøfarlige stoffene som er i bruk. Myndighetenes mål er at bruk og utslipp av disse stoffene skal bli stanset eller vesentlig redusert. Prioritetslisten blir jevnlig gjennomgått og oppdatert. Se www.miljostatus.no.

Metaller og metallforbindelser:

	Forkortelser
Arsen og arsenforbindelser	As og As-forbindelser
Bly og blyforbindelser	Pb og Pb-forbindelser
Kadmium og kadmiumforbindelser	Cd og Cd-forbindelser
Krom og kromforbindelser	Cr og Cr-forbindelser
Kvikksølv og kvikksølvforbindelser	Hg og Hg-forbindelser

Organiske forbindelser:

Bromerte flammehemmere:	Vanlige forkortelser
Penta-bromdifenyleter (difenyleter, pentabromderivat)	Penta-BDE
Okta-bromdifenyleter (defenyleter, oktabromderivat)	Okta-BDE, octa-BDE
Deka-bromdifenyleter (bis(pentabromfenyl)eter)	Deka-BDE, deca-BDE
Heksabromcyclododekan	HBCDD
Tetrabrombisfenol A (2,2',6,6'-tetrabromo-4,4'-isopropyliden difenol)	TBBPA
Klorholdige organiske forbindelser	
1,2-Dikloretan	EDC
Klorerte dioksiner og furaner	Dioksiner, PCDD/PCDF
Heksaklorbenzen	HCB
Kortkjedete klorparafiner C ₁₀ -C ₁₃ (kloralkaner C ₁₀ -C ₁₃)	SCCP
Mellomkjedete klorparafiner C ₁₄ -C ₁₇ (kloralkaner C ₁₄ -C ₁₇)	MCCP
Klorerte alkylbenzener	KAB
Pentaklorfenol	PCF, PCP
Polyklorerte bifenyler	PCB
Tensidene:	
Ditalg-dimetylammoniumklorid	DTDMAC
Dimetyldioktadekylammoniumklorid	DSDMAC
Di(hydrogenert talg)dimetylammoniumklorid	DHTMAC
Triklorbenzen	TCB
Tetrakloreten	PER
Trikloretan	TRI
Triklosan (2,4,4'-Trichloro-2'-hydroxydiphenyl ether)	
Tris(2-kloretyl)fosfat	TCEP
Nitromuskforbindelser:	
Muskxylen	
Alkylfenoler og alkylfenoletoksyler:	
Nonylfenol og nonylfenoletoksyler	NF, NP, NFE, NPE
Oktylfenol og oktylfenoletoksyler	OF, OP, OFE, OPE
Dodecylfenol m. isomerer	
2,4,6-tri-tert-butylfenol	
Polyfluorerte organiske forbindelser (PFCs)	
Perfluoroktansulfonat (PFOS) og forbindelser som inneholder PFOS	PFOS, PFOS-relaterte forbindelser
Perfluoroktansyre (PFOA)	
Tinnorganiske forbindelser:	
Tributyltinn	TBT
Trifenyltinn	TFT, TPT
Polisykliske aromatiske hydrokarboner	PAH
Dietylheksylftalat (bis(2-etylheksyl)ftalat)	DEHP
Bisfenol A	BPA
Oktametylsyklotetrasiloksan	D4
Dekametylsyklopentasiloksan	D5